

titut envers tan eminent naturalista, y jo espero que seguint l' exemple del mestre finat, trevallarém tots ab voluntat ferma pera portar á cap l' Historia Natural de Catalunya, com l' homenatge póstum més agradós á qui 'l cúmul de treball li impedí cuidar la malaltia que tan depressa 'l portá á la tomba!

Quan sentim defalliment en nostra tasca 'l contemplarém aquest retrato, y que sia ell la senyera, que sia ell el talismán que 'ns enmeni al trevall, que 'ns enmeni al acabament de la seua patrió-tica obra.

Acte seguit pren la paraula 'l Sr. Vis-Secretari y llegeix la següent biografia:

Memoria biogràfica de Mossén Norbert Font y Sagué pe 'l vis-Secretari D. Robert Ferré Comis

llegida en la sessió necrològica que tingué lloch el 31 de Maig de 1910

Benvolguts senyors y consocis:

Al acceptar l' altíssim honor de dirigirvos la paraula en aquesta vetllada necrològica, tot hi comprenent que no posseixo suficients mèrits per ocupar-me d' una personalitat tan notable, baix tots conceptes, com la del nostre malaguanyat conceller y sabi mestre, Mossén Norbert Font y Sagué, m' ha mogut sols el coral afecte y admiració que vers ell jo sentia, ja que li dech bona part de ma vida intel·lectual. Aquesta está en sa infantesa, per lo tant hi ha d' haver deficiències en mon treball, pe 'l que vos prego indulgència.

Poques coses podré afegir á les ja dites per tants y tants que més erudits que jo s' han ocupat de biografiar al jamay poch plorat mestre, honrant la seva memoria en diaris y revistes.

La seva vida tots la sabeu: s' hi reflexa en ella dignament agermanats l' esforços de l' home de ciencia ab la del virtuós sacerdot, zelós del seu sant ministeri.

Ha deixat en nostra terra amor y veneració, y en aquesta Institució un buit difícilíssim d' omplir: no obstant, seguirá vivint ab nosaltres, donchs tindré ab les seves obres la memoria del seu talent, de la seva virilitat, erudició y modestia al ensemps qu' els seus sentiments.

Nostra Ciutat Comtal s' honra en ser bressol d' un home tan eminent; vingué al mon en 17 de Setembre de 1874 de pares digníssims y humils que s' ocuparen tant de la seva instrucció com de la seva educació moral y religiosa.

Els poétichs y intrincats carrers del barri de Santa María del Mar foren teatre de ses proeses infantils; ab tot, poch temps degué quedarli per dedicarse á ses ignocentes diversions, ja que desde la tendrívola edad de 12 anys, mogut de la vocació eclesiástica, ingressá en el Seminari Conciliar de Barcelona. Allí s' hi distingí com á model d' aplicació, y en els estudis que feu en el Museo de dit Centre docent baix la direcció del allavors catedràtich d' Història Natural l' eminent geólech Dr. Almera y Comas 's despertaren ses aficions per la ciència que havia d' immortalisar el seu nom, aficions que s' acentuaren més al acompanyar en ses excursions á n' el célebre espeleólech francés M. Martel quan en 1896 vingué á Catalunya.

Desde aquesta data Mossén Font 's dedica ab entussiasme á n' aquesta branca geològica y no dubta en llensarse á explorar els nostres abims subterranis publicant com á consecuencia d' aquets estudis el *Catàlech espeleològich de Catalunya, Un descobriment espeleològich (Teoria de la Font d' Armena), Excursió espeleològica á la Bancó, les Barbotes y cingles de Berti*, y els tres notables volums de *Sota terra*, l' últim dels quals aparegué en 1900, any en que cantá missa. En l' esglesia de Sant Felip Neri consagrà á Deu per primera vegada.

Ja sacerdot, les tasques del seu sagrat ministeri no foren obstacle perque continués els seus treballs científichs, publicant en lo mateix any *Una excursió espeleològica á Moncada*.

En aquella época nasqué nostra Institució, y ell sempre aimant de les Ciències Naturals acull ab entussiasme l' idea dels joves fundadors y vé á engroixir les nostres llistes ab el seu valió nom. Desde allavors pot dirse que n' ha sigut l' ánima, y sería llarga d' enumerar l' incansable tasca que hi ha realisat, donchs si repasém nostres butlletins hi veurém estampada la seva firma gairebé en tots els nombres.

L' esperit estudiós de Mossén Font no descansa en l' adquisició de nous coneixements y emprén la carrera de Ciències Naturals, que acaba ab l' éxit més falaguer.

La seva activitat maravellosa multiplica els seus treballs,

donchs tót y estant ocupat en els estudis oficials y ab el compliment dels seus debers sagrats li queda encara temps per escriurer y donar á l' estampa preuhades obres. y aixís en 1901 publica *L' Excursionisme científich* y en els comensos del any següent les *Notes sobre la constitució geològica de la Vall de Camprodon*.

Al ensemps, mogut el senyor Marqués de Comilles per la fama que Mossén Font gosa ja per sos coneixements d' hidrologia subterrània, no dubta en comissionarlo per anar á estudiar la Costa Occidental del Sahara (Rio de Oro) á fi de veure si descobria un capdal d' aygües que fes possible la instalació de varies factories en aquelles terres. Emprengué el viatge en el mes de Juliol de 1902, essent el resultat d' aytal expedició el lluminós dictámen qu' entregá á la Companyia Trasatlántica.

De nou entre nosaltres publica *Els Kiokenmodingos de Rio de Oro* y segueix dedicantse de ple als estudis espeleològichs.

Y el', el primer espeleólech d' Espanya, no es avar dels seus coneixements divulgantlos arreu per medi de publicacions y conferencies. Mes creu aquets medis insuficients y dona un curs de Geologia dinámica y estratigráfica á n' el «Centre Excursionista de Catalunya», ahont la seva paraula fácil y convencent te 'l do d' inculcar els conceptes geològichs fins á n' els menys iniciats á n' aquesta mena d' estudis

Els bons resultats obtinguts foren tals qu' els «Estudis Universitaris Catalans» se 'n feren càrrech, creantse allavors la Cátedra de Geologia que vingué desemnyant durant els cursos successius. Els seus deixebles anavem á sentir la seva paraula ávits de les seves ensenyanses; els clars conceptes que 'ns exposava 's convertian per nosaltres en hermosa realitat, quan el següiem en aquelles memorables excursions ab tan bon éxit per ell dirigides. Llavors, bè ho sabeu prou, Mossen Font era per nosaltres més que un mestre, un amich carinyós, un veritable pare.

No sabia pas cóm ferho per complaurens. A fi d' auxiliar les nostres intelligencies publica un tractat de *Geologia dinámica y estratigráfica aplicada á Catalunya*, del que no he de fervos l' elogi, donchs bè prou que'l coneixeu. Aixís mateix son notables una obra titulada *Lo Vallés (Circunstancies naturals y històriques que determinen aquesta comarca)* y *Botànichs catalans anteriors á Linneo*.

Més tart aparegué l' *Historia de les Ciències Naturals á Catalunya del sigle IX al sigle XVIII*, obra que fou premiada en un

conkurs celebrat per la «Sociedad económica de Amigos del País» y quin mérit queda ben demostrat ab el fet de que 'l Jurat calificador no sols li otorgá 'l premi, sino que li aumentá la cantitat fixada ab el fi de facilitar la seva publicació.

Formá part de la «Junta Autónoma Municipal de Ciencias Naturals», de la que 'n fou nombrat tresorer, y entre 'ls molts treballs que en ella hi portá á cap cal remarcar la fundació del Museu Petrográfic, primer en son genre en el mon, que per sí sol bastaria, si altre causa no hi hagués, per immortalisar el sèu nom.

Es digne de tenirse en compte la memorable conferencia que sobre *El Diluvi biblich segons la Geologia* doná en el mes de mars de 1909 y que posteriorment publicá.

Actualment ab la cooperació de la «Secció de Geología y Geografía física» del «Centre Excursionista de Catalunya» estudiava la Plana de Vich com á preludi de la meritoria obra que volia portar á cap sobre la higienisació de Catalunya.

Finalment per compte de l' «Institut d' Estudis Catalans», sostinguts per la Exma. Diputació provincial de Barcelona, dirigia les excavacions d' una estació prehistórica recentment descoberta á Capellades, quan la mort ab sa implacable dalla li tallá 'l fil de la vida sens havernos deixat fruir del tot els fruits de sa darrera investigació científica.

Aquesta es á grans gambades la descripció de la seva vida com á home de ciencia. Ses publicacions impreses en llengua catalana han enriquit considerablement l' escás catálech d' obres científiques escrites en nostra parla, per la que sentia un amor immens com á gran patrici qu' era; venen á corroborarho el sèu *Estudi sobre Regionalisme*, *El carácter del poble catalá* y altres publicacions no menys patriótiques.

Es sabut de tots que la ciencia el tenia corprés y á n' ella havia dedicat tots els seus afanys; mes ab tot necessitava explayar el seu esperit y d' aquí la producció de les obres históriques y literaries de que es autor. Aquestes son: *Historia de Catalunya* y *Compendi de la literatura catalana*.

En els *Quadrets del Sahara* se'ns mostra com á artista, donchs en les fantásiques descripcions que'ns en fa talment sembla que gráficamente estém contemplant aquelles ermes terres. Y es que Mossen Font sentia, sentia la bellesa y per lo tant la necessitat de alternar ab la fredor de la ciencia els conceptes enlairats de la poesia que en

alguna ocasió li valgueren premi del Consistori dels Jochs Florals.

Mes no solsament era l' art literari el qui endolsava la seva existència, sino que sentia especial predilecció per l' art plástich, donant espontaniament á n' els seus condeixebles, quan encara era seminarista, explicacions dels coneixements arqueològichs que ell possehia.

Y tant s' arriba á enamorar del art, que absorbeix son pensament fins anant pe'ls carrers de nostra ciutat, ahont aquesta forsa emotiva el porta á estudiar les gárgoles de llurs edificis, sent el fruit d' aquestes investigacions artístiques la publicació de *Les gárgoles á Barcelona*.

No debía tampoch abandonar aquesta idea tot anant d' excursió pe'ls afores, per quant dona á llum un follet titolat: *Estudi sobre les creus de pedra*, y més tart, sempre fidel á n' aquestes aficions, publica les *Notes arqueològiques, Lo Palau episcopal de Barcelona y El Castell de Recasens*.

La seva activitat fou portentosa, tant portentosa com la bondat del seu cor, quina caritat inmensa el feya preocupar de la sort dels desgraciats. ¡Bè'ns ho diuhen prou les llágrimes de les pobretes assilades de la Casa de Misericordia, d' ahont n' era zelós administrador! Al abandonarnos Mossén Font per sempre més el día 19 del prop passat Abril perderen el pare carinyós que les aconhortava en llur desgracia.

Aquet es l' home sabí y virtuós que sabent revestir tots els seus actes d' una simplicitat admirable 's feya acreedor de totes les voluntats. Catalunya li deu molt: la fundació de l' Institut de cultura y biblioteca popular pera la dona n' es, además de lo ja descrit, una bona prova, y no solsament treballá per nostra terra en l' ordre intern popularisant la Geología y demás branques del saber á que 's dedicá, sino que també fora d' ella en la reunió que tingué en 1907 la Societat Geológica de Fransa posá 'l nom de la seva patria en un lloch molt enlairat.

¡Ploremlo, ja que jamay tornarém á sentir la seva veu entre nosaltres! Pero fem quelcom més que plorar: treballém per assolir els ideals que ell perseguía, seguím ses petjades, fem que fructifiqui la llavor per ell sembrada y aconhortemnos pensant que atestiguarán el pas per aquesta terra d' un home de gran valía, además de ses obres, l' inesborrable recort que guardarém d' ell els socis de aquesta Institució, á la que pertenesqué ab tota sa ánima y ab tot son saber y de la que en fou son incomparable president.

31 de Maig de 1910.

He dit.